

MIZRAK ÇUVALA SIĞAMAZ DURUMDADIR ELEKTRİK VE DOĞALGAZ ZAMLARINI YENİLERİ İZLEYECEKTİR

TMMOB Makina
Mühendisleri
Odası Başkanı
Yunus Yener
Elektrik ve
Doğal Gaz Satış
Fiyatlarında Artış
Sebebiyle 3 Eylül
2018 Tarihinde
Yazılı Açıklama
Yaptı.

Elektrik ve doğal gaz satış fiyatlarında 1 Ağustos tarihinden itibaren geçerli olmak üzere tüm tüketici gruplarını etkileyen artışlarla ilgili olarak, Odamızın Enerji Çalışma Grubu tarafından yapılan ve 13.08.2018 tarihinde kamuoyuna açıkladığımız Elektrik ve Doğal Gaz Fiyatlarına Yapılan Son Zamların Analizi başlıklı kapsamlı çalışmada, konutlardan sanayiye bütün toplumu etkileyen zamların neden 1 Ağustos'ta uygulandığını, geciktirip-geciktirilmediğini, gerekçelerini, olası sonuçlarını, fiyatlarının belirlenmesine yönelik düzenlemelerin durumunu irdelemiştik.

Zamların 1 Ağustos'ta Yürürlüğe Konulmasının Nedeni

Açıklama ve Raporda; 2017 yılındaki

Anayasa Değişikliği Referandumu ve 2018 yılındaki Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimlerini öngörerek zamların yaratacağı tepkilerden çekinen siyasi iktidarın elektrik perakende satış tarifelerini, 2018'de yapılan küçük oranlı zamlar haricinde genellikle sabit tuttuğunu ve 24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra büyük oranda zam yapıldığı söylenmişti.

Doğal gazda da benzer bir durumun söz konusu olduğuna, 2018'de elektrik üretimi için satılan doğal gazın fiyatlarında yapılan artış dışında, fiyat artışlarının esas olarak 24 Haziran seçimleri sonrasında yürürlüğe konulduğuna işaret edilmişti.

Açıklama ve Raporda, özellikle ithal

Tablo 1. 2018 Elektrik Fiyat Artış Oranları

Tüketici Grubu	Bir Önceki Döneme (Ağustos Ayına) Göre (%)	2017 Yılı 4. Çeyreğine (Yılbaşına) Göre (%)
Mesken	9,0	33,0
Ticarethane	14,0	45,2
Sanayi (Alçak Gerilim)	14,1	44,6
Sanayi (Orta Gerilim)	14,1	45,5
Tarımsal Sulama	14,0	45,2

kaynaklara bağımlı elektrik üretimi nedeniyle 1 Ağustos'ta yapılan zamları yenilerinin izleyeceği de belirtilmişti.

Elektrikte 1 Ağustos'ta yapılan zamların 30 Eylül 2018'e kadar geçerli olması beklenirken, 1 Eylülde yürürlüğe giren zamlı yeni tarifeye göre tüketici gruplarına uygulanan tarifelerin (vergi ve fonlar dahil olmak üzere), bir önceki döneme ve 2017 yılı 4. Çeyrek Dönemine göre yüzde artış oranları şöyledir:

Yılın ilk dokuz aylık döneminde, tablo verileri yıl başından bugüne fiyatların %33,00-45,5 oranında arttığını göstermektedir.

Tüketici gruplarına göre (vergi ve fonlar hariç olmak üzere) 2017 yılı ile 2018 yılının dokuz aylık dönemine ait elektrik birim satış fiyatları aşağıda Tablo 2'de verilmiştir.

Doğal gaza 2018 içinde yapılan zam oranları ise aşağıda listelenmiştir.

Sübvansiyonlar Kimin İçin?

Ağustos ayında yapılan zamlarla, yalnız elektrik üretimi için kullanılan doğal gazın fiyatı, döviz kurundaki artışa yaklaşabilmiştir. Ağustos 2018'e ka-

dar elektrik üretimi için temin edilen doğal gaz sübvansiyon edilmiştir. Başka bir ifade ile doğal gazla elektrik üreten santrallara gaz, maliyet rakamlarının altında verilmiş, yatırımcı özel şirketler kamu zararı pahasına desteklenmiştir.

Elektrik üretimi için kullanılan doğal gaz için BOTAŞ'ın 01.08.2018 tarihinden itibaren uygulayacağı 270 dolar/1000 m³ ise, BOTAŞ'ın gaz alım

Tablo 2. Elektrik Satış Fiyatları (Vergi ve Fonlar Hariç)

Tarife Dönemi	Ticarethane (AG)	Tüketici Gruplarına Göre Birim Satış Fiyatı (Kırş/kWh)				
		Ticarethane (AG)	Mesken (AG)	Sanayi (AG)	Sanayi (OG)	TETAŞ TOPTAN
2017	01-02-03	33,4763	33,1835	29,0698	26,0174	16,2000
	04-05-06	33,4763	33,1835	29,0698	26,0174	16,0000
	07-08-09	33,4763	33,1835	29,0698	26,0174	15,6500
	10-11-12	33,4763	33,1835	29,0698	26,0174	15,1000
2018	01-02-03	36,4572	36,1371	31,6360	28,3090	18,0080
	04-05-06-07	37,3768	37,1251	32,3150	29,1012	14,1000
	08	42,5597	40,4614	36,8336	33,1694	17,3610
	09	48,3730	44,0119	41,9620	37,1287	17,3610

Tablo 3. Doğal Gaz Fiyatlarına Yapılan Zamlar (2018)

Tüketici Grubu	Yıl İçi Artışlar (2018)	Toplam Artış (%)
Mesken	1 Ağustos % 9,1; Eylül % 9	18,83
Serbest Tüketici 1. Kademe Elektrik dışı	1 Ağustos % 9,1; Eylül % 9	18,83
Serbest Tüketici 1. Kademe Elektrik	1 Nisan % 9,7; 1 Ağustos % 49,5; 1 Eylül % 29,6	112,5
Serbest Tüketici 2. Kademe Elektrik dışı	1 Nisan % 9,7; 1 Ağustos % 14,1; Eylül % 14	42,6
Serbest Tüketici 2. Kademe Elektrik	1 Nisan % 9,7; 1 Ağustos % 49,5; 1 Eylül % 29,6	112,5

fiyatlarına yakındır. Elektrik üretimi için kullanılan doğal gazın satış fiyatlarında yapılan artışlarla tamamen olmasa da, sübvansiyon büyük ölçüde kaldırılmıştır.

Diğer tüketim grupları için BOTAŞ'ın Eylül 2018 cari satış fiyatları 140 USD/1000 m³ düzeyindedir ve bu fiyatlar da BOTAŞ'ın cari 270-370 USD/1000 m³ gaz alım fiyatlarından çok düşüktür. Bu rakamlar, doğal gazda sanayi, ticarethane ve konut tüketicileri için sübvansiyonun halen devam ettiğini göstermektedir. Kamu tarafından sübvansiyonun halde, koro halinde zamların geri alınmasını savunan sermaye kuruluşları, kamunun kendilerini daha çok sübvansiyon etmesini, bunun bedelinin de ilave vergilerle emekçilerin sırtına yıkılmasını pervasızca istemektedirler.

Kime Destek Verilmeli?

Kamusal destek yalnız dar ve sabit gelirliilere ve emekçilere sağlanmalıdır.

Öte yandan serbest tüketici olmayan konut tüketicilerinin durumu, BOTAŞ'ın satış fiyatlarında sağladığı desteğe rağmen; hiç de parlak değildir. Kentsel doğal gaz dağıtım

şirketlerinin, serbest olmayan tüketiciler için BOTAŞ'tan 0,907251 TL/m³ fiyatla satın aldıkları gazın fiyatına; EPDK'nın analizine göre 2017 sonu ortalaması 0,1566TL /m³ olan birim hizmet ve amortisman bedeli 0,0223 TL ÖTV ve % 18 KDV eklendiğinde, konut tüketicisinin 1 m³ gaz için ödeyeceği bedel 1,2817 TL'ye ulaşmaktadır. Kentsel doğal gaz dağıtım şirketlerine ödenen birim hizmet ve amortisman bedeli, kentlere göre değişiklik gösterdiği gibi yıl içinde enflasyon oranlarına göre de artmaktadır. GAZBİR verilerine göre 2017 sonunda en yüksek birim hizmet ve amortisman bedelinin 0,371893 TL olduğu dikkate alındığında konut tüketicilerinin 1 m³ doğal gaz için ödeyeceği bedel 1,54 TL'ye varabilecektir. EPDK'nın daha düşük (0,1566/m³) olan birim hizmet ve amortisman bedeli, 2018'de enflasyonla bağlantılı olarak % 30 artarsa, yaklaşık 0,20 TL/m³ olabilecek ve 1 m³ gazı 1,32 TL'ye alabilecektir.

GAZBİR verilerine göre, Türkiye'de 2017'de bir hanenin yıllık ortalama gaz tüketimi 1.017 m³ olup, bu rakam Ankara için 1.099 m³'tür. Bireysel (kombi) ısıtmanın yaygın olduğu Ankara'da, bir konutun Eylül 2018

için geçerli olan KDV dahil 1,445 TL/m³ Başkent Gaz, gaz satış fiyatı üzerinden, yıllık doğal gaz faturası 1,445 TL/m³ x 1.099 m³= 1.588 TL'ye ulaşmaktadır. Aylık ortalama ise 132,33 TL olmaktadır.

Asgari yaşam standardında dört kişilik bir ailenin aylık 230 kWh tüketimi ile elektrik faturası da 126 TL'yi geçen bir konutun; aylık doğal gaz ve elektrik faturası 258,33 TL'ye varmaktadır. Bu tutar 1.603,12 TL olan asgari ücretin % 16,11'idir.

Diğer yanda elektrik ve doğal gaz fiyatlarındaki artış başka birçok ürün ve hizmetin fiyat artışlarının da gerekçesi olacak ve enflasyon oranı düşmek bir yana % 30'ları aşabilecektir.

Hiç bir zaman gerçekleşemeyen düşük oranlı enflasyon tahminleri ile ücretleri çok yetersiz artan emekçilerin maaşları ve asgari ücret, mevcut yüksek enflasyonu dikkate alan yüksek bir oranda artırılmalı, asgari geçim indirimi asgari ücret tutarına yükseltilmeli, enerji yoksunlarına bedelsiz elektrik ve doğal gaz desteği verilmelidir. ◀◀

Yunus Yener
TMMOB Makina Mühendisleri
Odası Başkanı